

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Hvmanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthvmæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Art. 1. Vtrùm Sacramenta sint cuasa gratiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

In statu
Innocentiæ
fuisse
certæ cære-
monia.

Respondeo, Ad hos fines valdè probabile est in illo statu futuras certas cæremonias diuinitus inspiratas, & in toto humano genere seruandas; vt rectè docet Durandus dist. 1. quæst. 2. & insinuat D. August. lib. 8. de Genesi ad Literam c. 4. cum ait, *Nec sine Mysterijs rerum spiritualium corporaliter presentatis voluit Deus hominem in Paradiso viuere*: hæc tamen cæremonia non debebant idcirco esse Sacramenta, quia non contulissent gratiam internam aut externam ex opere operato; quod necessarium est ad rationem Sacramenti. Quod si in eo statu aliqui peccassent, satis fuisset remedium contritionis; nam pauci lapsi fuissent, & hi facilè respiciissent per gratiam præuenientè, suâ miseriâ & aliorum felicitate edocti.

ARTICVLVS III.

*Vtrum post peccatum ante Christum
debuerint esse Sacramenta?*

4 **R**espondetur Affirmatiuè. Ratio est, Quia homo post peccatum non potuit saluari, nisi per fidem Christi: ergo debebat hanc fidem quibusdam cæremonijs externis protestari; quæ cæremonia dicuntur Sacramenta. Patet consequentia: Quia debebant colere Messiam futurum, & excitare eius desiderium & sanctificationis per ipsum conferendæ; denique eius fidem & cognitionem fouere: hoc enim totum auctori salutis est debitum.

ARTICVLVS IV.
*Vtrum post Christum debuerint esse
aliqua Sacramenta?*

Respondetur, In lege noua debebant esse aliqua Sacramenta distincta à Sacramentis legis Veteris. Probatur Primò, Quia aliter debent præfigurari futura, aliter representari iam presentia vel exhibitata. Atqui Sacramenta legis Veteris præfigurabant mysteria Christi futura, nostra autem debent representare iam exhibitata: ergo debent esse distincta. Vide D. Augustinum lib. 19. contra Faustum c. 13. & 16. Secundò, Quia status nouæ legis est perfectior tum cognitione, tum gratia: ergo & eius Sacramenta debent esse perfectiora tum in significando, tum in efficiendo. Tertio, Sacramenta vetera tantummodò erant idonea ad pædagogiam infantium in fide: ergo inepta statui nouæ legis, qui est virilis. Quarto, Quia illa Sacramenta erant vmbra, figuræ, parabola instantis temporis, exemplaria cælestium, ad Hebræos 9: ergo debebant euanescere, veritate succedente, & alia institui quæ verè essent cælestia. Quintò, Quia homini difficillimum est disponere se ad gratiam, insistere rebus spiritualibus, & operibus supernaturalibus vitæ æternæ meritorijs: ergo necessarium fuit illi subuenire quibusdã cæremonijs externis, quibus sine magno labore gratiam consequeretur; alioqui paucissimi saluati fuissent; quod non est consentaneum statui nouæ Legis, qui est status gratiæ & misericordiæ.

QVÆSTIO LXII.

De principali effectu Sacramentorum,
qui est Gratia.

In Sex Articulos diuisa.

ARTICVLVS I.

*Vtrum Sacramenta sint causa
Gratiæ?*

Error cõ-
munis hæ-
reticorum
nostri tem-
poris.

Respondetur Affirmatiuè. Notandum est, Omnes Hæreticos huius temporis consentire, quod Sacramenta non conferant gratiam, sed sola fides: Sacramenta autem esse dumtaxat cæremonias quasdam, quibus fidem nostram coram Ecclesia profitemur: ita Swinglius & Bucerus. Vel symbola quedam bonorum operum; Exempli gratia, Baptismum esse signum afflictionum, quas Christiani debent perferre; & ob hunc finem dumtaxat Baptismum summi; ita Anabaptistæ. Vel esse signa, quæ significant nos iustificari per fidem, qua diuinas promissiones apprehendimus, dum applicantur Sacramenta: ita Lutherani. Vel denique esse signa & sigilla, quibus Deus testetur conscientijs nostris nos antea esse iustificatos per fidem vel nostrâ vel parentum: ita Calvinistæ. Vnde omnium Hæreticorum sententiâ, Sacramenta per se nihil confe-

runt, sed sola fides: ipsa autem sunt nudæ cæremonia, & arida signa, non minùs quàm cæremonia veteris Legis; quod olim tenuere Caiani apud Tertullianum, contra quos scripsit librum de Baptismo; & Armeni, teste Guidone, verbo Armeni.

Dico Primò, Sacramenta nouæ Legis non sunt causa primaria gratiæ nec efficiens, nec meritoria: primaria enim efficiens est solus Deus per diuinitatem; meritoria est Christus Dominus per humanitatem.

Dico Secundò, Certum tamen est de fide, omnia Sacramenta nouæ Legis per se & ex opere operato conferre gratiam sanctificantem non potentibus obicem.

Vbi nota, Sacramenta dici conferre gratiam ex opere operato, ob duas causas: Prima, Quia eam conferunt non quâ opus hominis, sed quâ opus Dei; id est, quatenus sunt opus à Deo institutum: vnde *Ex opere operato* idem est, ac si dicas, *Ex diuina institutione*: quomodo etiam actus internus, vt nuda fides, vel attritio conferret gratiam ex opere operato, si Deus decreuisset hominè per tales actus sanctificare. Secunda, Quia Sacramenta gratiam

Conferunt
gratiam
ex opere
operato.

gratiam conferunt, non ratione operis interni, vt fidei, vel deuotionis ministris, aut suscipientis, sed ratione operis externi: actus enim internus respectu operis externi est veluti opus operas, actus externus est opus operatum, quia procedit ab interno. Significantur itaque, hoc modo loquendi, Sacramenta conferre gratiam, non ex deuotione, fide, aut merito aliquo suscipientis vel ministri, sicut oratio, elcemosyna, ieiuniu, qua solum ex deuotione suscipientium sanctificant: sed ex ipso opere externo diuinitus instituto ad sanctificandum: quod D. Augustinus significat, cum ait; *Parvulum vi Sacramenti sanctificari*: lib. 1. de Peccatorum meritis & remiss. cap. 18. Item cum ait; *Sacramentum ipsum per seipsum in parvulis valere plurimum*: lib. 4. de Baptismo cap. 24. Vnde etiam si haec locutio *Ex opere operato* dumtaxat à quadringentesimo annis vsurpata fuerit, tamen Patres idem alijs verbis significarunt.

Aduerte tamen, non excludi fidem, deuotionem, penitentiam, similesque bonos motus in adultis; quia sunt dispositiones subiecti necessariae vt Sacramentum vim suam exercent. Sicut enim in rebus naturalibus, vt forma introducatur à generante, requiruntur certae dispositiones in subiecto; ita quoque vt Sacramenta producant in nobis illam diuinam formam, qua efficiuntur iusti & similes Deo, requiritur in adultis quaedam dispositio.

His positis. Probatur Propositio Primò, Quia haec veritas definita est in Concilio Tridentino sess. 7. can. 6. *Si quis dixerit Sacramenta nouae Legis non continere gratiam, quam significant; aut gratiam ipsam, non ponentibus obicem, non conferre, quasi signa tantum sint externa accepta per fidem gratiae aut iustitiae, Anathema sit.* Et Can. 8. *Si quis dixerit ipsa nouae Legis Sacramenta ex opere operato non conferre gratiam, sed solum fidem diuinae promissionis ad gratiam consequendam sufficere, Anathema sit.* Idem tanquam dogma Ecclesiae traditur à Concilio Florentino: *Nouae legis, inquit, sunt septem Sacramenta, quae multum differunt à Sacramentis antiquae Legis: haec enim non causabant gratiam, sed eam solum per passionem Christi dandam esse figurabant: nostra, & continent gratiam, & eam digne suscipientibus conferunt.* Eadem veritas constat ex Concil. Constantinopolitano primo, in cuius Symbolo habetur *Credimus vnum Baptisma in remissionem peccatorum.*

Probatur Secundo ex Scripturis de singulis Sacramentis. De Baptismo, Ioannis 3. vers. 5. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest videre regnum Dei: vbi regeneratio tribuitur Baptismo & Spiritui sancto, quia Spiritus sanctus in Baptismo regenerat.* Respondet Calvinus a quam accipi pro Spiritu sancto, hoc sensu, *Ex aqua, id est, Ex Spiritu sancto, qui Spiritus sanctus dicitur Aqua; quia irrigando fideles animas, vice aquae fungitur; sicut inquit, Matth. 3. v. 11. dicitur de Christo, Ille est qui baptizat in Spiritu s. & igne, vbi Ignis est ipsemet Spiritus sanctus.* Sed fallitur Calvinus, nam omnium consensu Ignis hic proprie accipitur: loquitur enim Ioannes de aduentu Spiritus sancti; qui in igne descendit super Apostolos. Deinde est contra omnes Patres, qui ex illo loco Ioannis 3. necessitatem baptismi colligunt. Tertio, Quia ineptissima esset ista locutio: quis enim sapiens ita loqueretur, *Baptizabit vos aqua & Spiritu sancto, id est, aqua, qua est Spiritus*

sanctus. Item *Baptizabit Spiritu sancto & igne, id est, Spiritu sancto, qui est ignis.* Vnde manifestum est Dominum loqui de vera aqua, eamque facere causam regenerationis. Quod confirmatur ad Titum 3. vers. 5. *Saluos nos fecit per lauacrum regenerationis & renouationis Spiritus sancti: vbi Apostolus videtur alludere ad illa Christi verba, Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto.* Similiter ad Ephesios 5. vers. 26. *Mundans eam, nempe Ecclesiam, lauacro aqua in verbo vitae.* vbi per lauacrum nos mundari à Deo aperte dicitur. Actorum 2. vers. 38. *Baptizetur vnusquisque vestrum in remissionem peccatorum.* 1. Petri 3. vers. 21. *Quod & vos nunc similis formae saluos facit baptisma, non carnis depositio sordium, id est, non quia sordes carnis abluunt, sed bona conscientiae interrogatio in Deum, id est, quia bonam Conscientiam erga Deum gignit, per quam cum fiducia tractamus cum Deo.*

Secundo, De Confirmatione. Actorum 8. & 19. Per manuum impositionem datur Spiritus sanctus.

Tertio, De Eucharistia. Ioannis 6. vers. 54. *Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, habet vitam aeternam, id est, Ius ad vitam aeternam.*

Quarto, De Penitentia. Ioannis 20. vers. 23. *Quorum remisistis peccata, remittuntur eis.*

Quinto, De extrema Vnctione. Iacobi 5. v. 16. *Si in peccatis fuerit, remittentur ei.*

Sexto, De Ordine. 2. ad Timot. 1. vers. 6. *Admoneo te, vt resuscites gratiam Dei, quae est in te, per impositionem manuum mearum.*

De Matrimonio suo loco probabimus. Omitto Patrum sententias quas Haeretici non negant, sed dicunt eos hyperbolicè loqui.

Probatur Tertio Ratione: Sacramenta vetera praeter significationem operabantur iustificationem carnis, vt patet ad Hebr. 9: ergo nostra operantur iustificationem animae; quia ita se habent nostra ad conscientiam, sicut illa ad carnem. Vide Chrysol. homil. ad baptizandos tomo 5. Secundo, Quia per nostra Sacramenta dicitur *Induere Christum, commori Christo, accipere remissionem peccatorum, regenerari, renasci, saluari, accipere vitam aeternam,* vt patet ex varijs Scripturae locis; quae tamen nunquam tribuuntur Sacramentis veteribus: ergo non sunt nuda signa, sed efficiunt quod significant; alioqui dici posset etiam Iudaeos per suas caeremonias fuisse iustificatos; quod est aperte contra Apostolum ad Hebraeos 9. Tertio, Quia parvuli per totam Ecclesiam baptizantur, & in illis baptismus ipse *Per se valet plurimum,* vt inquit August. lib. 4. de Baptismo cap. 24. & tamen non habent fidem parvuli: ergo Baptismus non habet suam efficaciam per fidem. Quod autem Lutherani dicunt in parvulis accelerari usum rationis, nimis ridiculum est.

DVBIVM I.

Utrum Sacramenta aliquando conferant primam gratiam iustificationis?

Quidam Doctores negant in adultis Sacramenta posse conferre primam gratiam; quia existimant in eis semper requiri veram contritionem, nempe quae procedit ex dilectione Dei super omnia, qua posita statim datur gratia iustificationis, etiam si ipsa absit Sacramentum.

Bbb

Sed

Non excluditur fides &c. in suscipiente Sacramenta.

3. Probatur ex Concilijs.

2. Ex Scripturis, de singulis Sacramentis.

Soluitur obiectio Caluini de Baptismo.

4. Ratione.

5. Sententia negans.

Reijcitur.

Sed Dico Primò, Hæc sententia non est probabilis. Probat; Quia Baptismus, & Pœnitentia sunt instituta ad tollendum peccatum mortiferum, & quasi ad viuificandû mortuum: ergo aliquando debent tollere peccatû mortiferum, & consequenter conferre primam iustificationem; alioquin nunquam haberent effectum primarium, ad quem sunt instituta. Dices, Conferunt remissione peccati in voto, cum quis iustificatur per contritionem antecedentem. Contrà; hoc non sufficit, quia dum quis iustificatur per contritionem cum voto Sacramenti, ipsum Sacramentum nihil confert ex opere operato, sed sola contritio iuxta suam mensuram; ac proinde Sacramentum ex opere operato nunquam conferret primarium suum effectum, sed semper cum supponet. Hinc etiam fiet, ut remissio peccatorum non sit facta facilior per Sacramenta, quàm erat olim in lege veteri: quod est aperte contra Scripturas.

Dico Secundò, Etsi non omnia Sacramenta sint instituta, ut conferant primam iustificationem; tamen omnia in euentu possunt eam conferre. Prior pars patet de Confirmatione, Eucharistia, Ordine, Matrimonio: hæc enim postulant, ut suscipiens non sit in peccato mortifero, vel saltem ut bona fide se putet non esse; unde dicuntur Sacramenta viuentium. Altera pars est D. Thomæ passim, & communior sententia Doctorum. Ratio est, Quia omnia Sacramenta vi sua conferunt aliquem gradû gratiæ: ergo si subiectû habeat eam dispositionem, per quam infusionis gratiæ est capax, & aliunde non obijciat actuale impedimentum, semper illum conferent. Atqui homo per attritionem est capax infusionis gratiæ, ut patet in Baptismo; & cum bona fide putet se habere veram contritionem, non ponit actuale impedimentum: ergo omne Sacramentum tunc confert primam gratiâ iustificationis. Confirmatur Primò, Quia non requiritur maior efficacia ad infusionem primæ gratiæ iustificantis, quàm ad augmentum: ergo quod per se confert augmentum, etiam poterit conferre primam gratiam, si ex parte subiecti non sit repugnantia. Confirmatur Secundò, Quia sicut Sacramenta instituta ad primam gratiam cõferendam, tribuunt augmentum, si primam inueniant collatam; ut patet cum quis accedit ad Sacramentum Pœnitentiæ cum vera contritione: ita Sacramenta instituta primariò ad augmentum, conferent primam gratiam, si eam non inueniant. Dicuntur autem tunc *Per accidens conferre primam gratiam*, quia primariò instituta sunt ad augmentum, ita ut ad hoc solùm ex intentione possint adhiberi. Voluit tamen Dominus, ut si adhiberentur bona fide ad augmentum in subiecto vacuo, habete tamen dispositionem non repugnantem, tunc etiam primam conferrent præter primariam & directam intentionem suscipientis.

6
Omnia Sacramenta possunt conferre primam gratiam iustificationis.

7
Quæ dicuntur per accidens eam conferre.

DVBIVM II.

Quando Sacramenta conferant gratiam?

Suppono; Sacramenta non conferre gratiam ex opere operato ante realem susceptionem; alioqui conferrent etiam characterem, & cum attritione sola iustificaret. Ratio est, Quia instituta sunt, ut suo usu externo sanctificent: hoc enim est *Ex opere operato sanctificare*. Et colligitur Ioannis 6.

v. 54. *Qui manducat meam carnem, habet vitam æternam.* Quil sit, Baptismus vel Pœnitentiam in voto dare gratiam, Et Marc. 16. v. 16. *Qui crediderit & baptizatus fuerit, saluus erit.* Nec obstat, quod Sacramenta Baptismi & Pœnitentiæ dicuntur in voto conferre gratiam: sensus enim est, contritionem non conferre gratiam sine voto expresso vel implicito Baptismi vel Pœnitentiæ: tota tamen gratia datur ratione dignitatis & perfectionis illius contritionis; non secus ac in lege veteri. Neque tunc Sacramentum aliquid confert, nisi quatenus obiectiue potest facere actum internum nobiliorem. Dicitur tamen in voto conferre gratiam, quia votum Sacramenti ex præcepto diuino positum an nexum est contritioni. Similiter non obstat, quod Doctores dicunt effectum Sacramenti interdum recipi per Sacramenti votum; quod etiam insinuat Concil. Trident. sess. 13. c. 3. solùm enim volunt talem gratiâ conferri, qualis Sacramento confertur; quæ gratia dicitur effectus Sacramenti, non relatione effectûs, sed similitudine nature: sicut dicimus effectum ignis etiam produci à sole. Hoc posito: & omisissis varijs sententijs:

Dico, Sacramentum cõferre gratiam in primo instanti, quo vltima syllaba formulæ est prolata, dum illa adhuc sonat & sensibilis est. Ratio est, Quia tunc primùm significatio est perfecta, & ipsum Sacramentû essentialiter completum, etiam si illa syllaba solû per vnum instans sonaret. Quod autem detur tale instans; Probat; Quia sonus non est motus, sed qualitas quædam orta ex collisione duorum corporum; quæ collisio terminatur in instati, & in eodem instanti videtur esse sonus. Quod si dicas, Sonum non esse in eodem instanti, in quo terminatur collisio, eò quod motu aëris debeat diffundi; nihilominus fatendum est dari primum instans, in quo sufficienter est diffusus, ut sit sensibilis; & in hoc gratia confertur. Nec obstat, quod iste sonus postea per aliquod tempus duret; quia id per accidens est Sacramento; sicut per accidens est quod aqua magnam vel paruum corporis partem tangat; datur enim aliquis minimus contactus necessarius ad rationem Sacramenti. Aduerte tamen, Si ablutio, vel vnctio sequatur vltimam syllabam formæ, qua significatio completur, gratiam conferri in instanti contactus sufficientis materiæ. Ratio est, Quia tunc primum Sacramentum completur: vnuerfaliter enim verum est gratiam conferri in primo instanti completionis Sacramenti.

ARTICVLVS II.

Utrum Gratia Sacramentalis aliquid addat super gratiam virtutum & donorum?

Responderetur, Addere quoddam diuinum auxilium ad consequendum Sacramenti finem. Notandum est; Quosdam existimare, Sacramenta conferre nouos quosdam habitus distinctos à virtutibus & donis Spiritus sancti, per quos instarentur in nobis varij defectus peccatorum. Sed est contra communem sententiam Doctorum. Vnde

Dico Primò, Per Sacramenta non producuntur in nobis aliqui habitus gratiarum distincti à gratia habituali & virtutibus seu donis: excipio tamen